

ди. Документи: У 3-х т. / Макар Ю., Горний М., Макар В., Салюк А. – Том 1. Дослідження. – Чернівці: Букрек, 2011. – 880 с.

5. Сливка Ю. Боротьба трудящих Східної Галичини проти іноземного поневолення / Ю. Сливка. – Львів: Видавництво університету, 1979. – 254 с.

6. Сливка Ю. Сторінки історії КПЗУ / Ю. Сливка. – Львів: Каменяр, 1989. – 93 с.

7. Соляр І. Радянське життя у Західній Україні (1920-ті рр.) / І. Соляр // Український історичний журнал. – 2009. – №1. – С. 55-67.

8. Теслюк М. У боротьбі за возз'єднання. Сторінки спогадів / М.М.Теслюк. – Львів, 1988. – 241 с.

9. Українська суспільно-політична думка в 20 столітті: документи і матеріали. – [б. м.]: Сучасність, 1983. – (Бібліотека прологу і сучасності; Ч. 157). – Том 1 / упоряд. Т.Гунчак, Р.Сольчаник. – 1983. – 510 с.

10. AAN, Komenda Wojewodzka Policji Panstwowej w Lublinie 1919-1939, sygn. 281/I-22.

11. AAN, Komenda Wojewodzka Policji Panstwowej w Lublinie 1919-1939, sygn. 281/I-24.

12. AAN, Komunistyczna Partia Zachodniej Ukrainy 1919-1938, sygn. 165/I-2.

13. AAN, Ukraina Socjaldemokratyczna Partia 1924, Sygn. 255/I.

14. Grunberg K., Sprengel B. Trudne sąsiedztwo / K.Grunberg, B.Sprengel. – Warszawa, 2005. – 832 s.

15. Papierzyńska-Turek Mirosława. Sprawa ukraińska w drugiej Rzeczypospolitej, 1922-1926 / M. Papierzyńska-Turek. – Kraków: Wydawnictwo Literackie, 1979. – 390 s.

16. Radziejowski J. Komunistyczna Partia Zachodniej Ukrainy. 1919-1929 / J. Radziejowski. – Krakow, 1976. – 266 s.

17. Siwicki M. Dzieje konfliktów polsko-ukraińskich. T. 1. / M. Siwicki. – Warszawa: Tyrsa, 1992. – 317 s.

18. Torzecki R. Kwestia ukraińska w Polsce w latach 1923-1929 / Ryszard Torzecki. – Kraków, 1989. – 468 s.

Надійшла до редколегії 20.11.14

Ю. Перга, асп.

Национальный технический университет Украины "Киевский политехнический институт", Киев, Украина

ЭВОЛЮЦИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КОММУНИСТИЧЕСКОЙ ПАРТИИ ЗАПАДНОЙ УКРАИНЫ НА ХОЛМЩИНЕ И ПОДЛЯШЬЕ В 1923-1926 гг.

В статье исследуется деятельность Коммунистической партии Западной Украины на территории Холмщины и Подляшья в 1923-1926 гг. Автор прослеживает эволюцию развития политической организации в течение указанного периода, ее отношения с центральной властью и участие в формировании и деятельности других политических сил в регионе.

Ключевые слова: КПЗУ, Холмщина, Подляшье политическая партия, Крестьянский союз, Сельроб.

I. Perga, PhD student

National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute", Kyiv, Ukraine

EVOLUTION OF COMMUNIST PARTY OF WESTERN UKRAINE IN Kholm AND PODLASIE REGIONS IN 1923-1926

The article examines the activities of the Communist Party of Western Ukraine in the territory of Kholm and Podlasie regions in 1923-1926 years. The author traces the evolution of political organization for a specified period, its relations with the central government and participation in the formation and activities of other political forces in the region.

Keywords: CPWU, Kholm region, Podlasie region, political party, Farmers Union, Selrob.

УДК 94(430.2)"19"

В. Приймак, асп.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СХІДНИХ ЗЕМЛЯХ НІМЕЧЧИНИ В ПЕРІОД КАНЦЛЕРСТВА ГЕЛЬМУТА КОЛЯ (1990-1998 рр.)

У даній статті досліджуються головні зміни в системі соціального забезпечення в східних землях Німеччини в період 1990-1998 рр. Аналізуються основні здобутки та прорахунки у веденні соціальної політики. Показується, як нові види соціального страхування застосовувалися в нових землях та як вони сприймалися населенням.

Ключові слова: Гельмут Коля, нові землі, соціальна політика, система страхування.

Питання соціального забезпечення в будь-якому суспільстві є досить актуальним, особливо в періоди кардинальних реформ. У Німеччині періоду 1990-1998 років унаслідок об'єднання країни виникла низка соціальних проблем. Серед них варто виокремити питання соціального забезпечення населення нових земель. Це і нині досить актуальне питання, яке викликає значний інтерес науковців.

Основу джерельної бази дослідження становлять матеріали з офіційного сайту Бундестагу, де зібрані архівні документи починаючи з 1945 року і до сьогоднішнього дня. Даний архів постійно оновлюється, комплектуються офіційними документами і відтак має велику цінність для дослідників німецької історії.

Низка німецьких науковців ґрунтовно досліджують питання наслідків об'єднання Німеччини та подальшу політику канцлера "німецької єдності" Гельмута Коля. Серед них можна виокремити роботу Крістофа Буттервега. У своєму дослідженні він особливо зосереджує увагу на дитячій бідності, починаючи з 1990-х років, однак частина роботи присвячена загальним соціальним тенденціям розвитку двох частин Німеччини, зокрема багато уваги приділено проблемам подолання соціалістичної

спадщини та пристосування до нових ринкових умов. Висвітлюються основні соціальні програми уряду Гельмута Коля, їх переваги та прогалини в нових землях [5].

Інший німецький дослідник соціальної історії Німеччини Ламперт Хайнц у своїй праці зосереджує увагу на історії державної соціальної політики Німеччини, виділяє її основні риси та тенденції, аналізує основні реформи, які були проведені урядом Гельмута Коля, і зрештою результати, до яких вони призвели [6].

Серед вітчизняних науковців, які займаються вивченням історії післявоєнної Німеччини, в тому числі і внутрішніми проблемами німецького суспільства, варто назвати А. Мартінова. Його монографія присвячена історії об'єднання Німеччини, зокрема велика увага зосереджена на соціально-економічному становищі німецького суспільства в 1990-2005 роках [5].

Низка російських науковців також займаються вивченням історії Німеччини, зокрема в період канцлерства Гельмута Коля. Серед них Т. Маціонашвілі, І. Сізова, Т. Постовалова, М. Діманіс. Роботи перерахованих науковців у загальному досить схожі, адже основний зміст досліджень зводиться до вивчення проблем соціального забезпечення в Німеччині, зокрема і в нових землях.

Наводяться статистичні дані матеріальних витрат на соціальне забезпечення громадян нових земель [2; 8; 9; 11]. Ще одна праця російського дослідника А. Ахтамзяна зосереджена в основному на вивченні наслідків об'єднання Німеччини, однак має багато свідчень та фактів, пов'язаних із соціальним розвитком країни [1].

У даній статті ми намагатимемося розкрити основні проблемні питання в системі соціального страхування східнонімецького суспільства, зокрема дії уряду щодо врегулювання даних проблем, та визначимо, як вони вплинули на подальший соціальний розвиток країни.

Сьогодні ФРН – розвинена європейська країна з високими соціально-економічними показниками. Система соціального забезпечення в Німеччині теж знаходиться на досить високому рівні. Формування системи соціального забезпечення країни розпочалося із закінченням війни, а для східних земель Німеччини – з початком 90-х років XX століття, коли вони стали невід'ємною частиною тепер уже єдиної Німеччини.

Третього жовтня 1990 року східні землі об'єдналися із західними землями Німеччини, успадкувавши всі норми соціального забезпечення ФРН. На початку 1990-х років гостро проявилася криза як в економічній, так і в соціальній сфері розвитку нових земель [5, с. 43]. Державні інститути у справах соціального забезпечення Німеччини одразу розпочали застосовувати активні методи сприяння соціальному забезпеченню. Програма принципів правлячої партії – Християнсько-демократичний союз (ХДС) – наголошувала на тому, що: "Сенс положення про державність полягає в тому, щоб забезпечити на субсидіарній основі умови для влаштування життя за принципом самовідповідальності" [2, с. 86-87]. Згідно з даним положенням всі були в рівних умовах, а допомога держави існувала лише для підтримки загальної стабільності в державі, для збалансування соціальних можливостей німців у рівній мірі, незалежно від територіального фактору.

До основних видів соціального страхування, які розпочали функціонувати в нових землях, можна зарахувати наступні: пенсійне страхування; на випадок хвороби; підтримка матерів з дітьми; на випадок втрати працездатності; на випадок бідності; на випадок безробіття.

Кошти на соціальні програми залучалися з бюджету ФРН, зокрема за рахунок окремого податку, який сплачувало населення старих земель, що був прийнятий в 1993 році і розрахований до початку 2000-х років. Загалом на розвиток нових земель ФРН до 1995 року витратила 194 млрд. марок [1, с. 299]. Основна частина була залучена на соціальні допомоги населенню. Уряд ФРН мав зрівняти шаблі розвитку двох частин Німеччини. Держава спрямовувала на це величезні грошові трансфери, однак не завжди вдавалося досягнути результату. Основна частина коштів витрачалася на виплати населенню соціальної допомоги, а враховуючи величезну кількість безробітних, яку зумовило об'єднання, а також тенденцію до зростання осіб пенсійного віку, які також могли претендувати на соціальну допомогу з боку держави, лише малий відсоток коштів спрямовувався на трансформацію інфраструктури нових земель. Ці капіталовкладення в основному надавалися приватним підприємцям, які опинилися у вигазі від ситуації, що склалася на початку 1990-х років.

У найбільш вигідному становищі від об'єднання країни були особи пенсійного віку, які отримали багато переваг. Західнонімецька пенсійна система традиційно спиралася на "договір поколінь", який був прийнятий ще в 1957 році в ФРН. Тепер його вплив поширився на нові землі. Зміст даного договору зводився до того, що всі щомісячні відрахування з доходів працівників та робо-

тодавців у пенсійний фонд будуть використані для фінансування виплат пенсій. Отже пенсія покривалася за рахунок внесків наступного покоління. Даний соціальний контракт був основою німецької пенсійної системи. Будь-яка негативна ситуація в соціальній системі держави ніяк не могла вплинути на розмір пенсії її громадянина. Навіть масове безробіття, зниження народжуваності впливали тільки на розмір вкладів працюючого, та жодним чином не на розмір пенсії. Пенсіонер мав право на отримання своєї, заробленої протягом трудового життя пенсії [9, с. 286].

Уряд Гельмута Коля – канцлера об'єднаної Німеччини на хвилі загальних соціально-економічних перетворень прийняв рішення провести зміни в системі пенсійного страхування. Основною проблемою на початку 1990-х років у ФРН був дефіцит засобів фондів пенсійного забезпечення [9, с. 287]. З часом вклад працівників до пенсійного фонду лише зростав, оскільки держава була не в змозі компенсувати дефіцит фондів соціального забезпечення. За таких умов потрібен був новий підхід для вирішення проблем у нарахуванні пенсій.

У 1992 році був прийнятий новий закон про пенсійне страхування громадян обох частин Німеччини [3]. Він мав на меті створити єдину загальну систему пенсійного страхування з якісно новими та дієвими механізмами. Згідно з новим законом відбувалося коригування пенсій відповідно до розмірів чистих заробітних плат у державі [4].

З 1992 року в фінансуванні пенсій брала участь держава, яка гарантувала дотації в фонди пенсійного страхування [9, с. 287], але більша частка наповнення фонду залежала від податків працездатного населення. Новий закон про пенсійне забезпечення 1992 року передбачав низку змін до нарахування пенсій. Даний закон стосувався західних і східних земель в рівній мірі. Передбачався принцип еквівалентності, за яким розмір пенсії залежав від розміру вкладів, які працівник здійснював до пенсійного фонду в працездатному віці.

В умовах зростання кількості осіб пенсійного віку та зменшення народжуваності виникала критична демографічна ситуація в суспільстві. Це стало значним тягарем для держави. Якщо така ситуація існувала б і надалі, тоді працююче населення мало б сплачувати близько 25% з доходів до фондів страхування. Потрібно було або збільшувати пенсійний вік, або збільшувати податок до пенсійного фонду. Уряд Гельмута Коля розпочав з підвищення пенсійного віку до 65 років. Звичайно ця зміна не подобалася німцям, однак вони були змушені змиритися з даною політикою уряду.

Віковий ценз виходу на пенсію залежав від багатьох чинників. Загалом для всієї країни він становив 65 років, але існувала низка виключень, за якими пенсію могли отримувати не лише особи, які досягнули 65 років: особи, які мали трудовий стаж не менше 35 років і досягли віку 63 років; у зв'язку з втратою працездатності; вдовцям і вдовам; на виховання дитини, в якій помер один із батьків; сиротам; по безробіттю при досягненні 60 років [11, с. 33-38]. Щоб отримувати пенсію в Німеччині потрібно було мати трудовий стаж від 5 до 65 років, тобто пенсію потрібно було заробити.

Реформа 1 січня 1992 року внесла зміни до питання стажу, необхідного для отримання пенсії. Якщо до 1992 року час по догляду за дитиною до одного року враховувався в стаж, то після 1992 року цей строк був подовжений до трьох років [11, с. 33-38].

У нових землях на початку 1997 року стандартна пенсія складала 83% від стандартної пенсії в старих федеральних землях [8, с. 101]. Протягом 7 років канцлерства Г. Коля в об'єднаній Німеччині так і не вдалося зрівняти

рівень пенсійних виплат двох частин Німеччини. На 1 липня 1997 року вони складали в середньому близько 1975 марок у західних землях, а в східних – 1683 марки [8, с. 101]. Тобто розмір пенсій у східних землях був нижчим, ніж на заході країни, однак існувала тенденція поступового збільшення пенсійних виплат у нових федеральних землях.

Ще одним інститутом, де соціальне забезпечення було досить важливим, була сім'я. Родина в ФРН, як і до 1990-х років, залишалася пріоритетним напрямком соціальної політики як основа німецького суспільства. Становище жінки в східнонімецькому суспільстві теж знаходилося на особливому рахунку, поєднання роботи і виховання дітей було звичайним явищем в колишній НДР. Однак з об'єднанням дана тенденція дещо змінилася, адже в ФРН не було такої розвиненої системи дошкільних закладів. З січня 1991 року набув чинності новий закон з охорони материнства, його дія поширювалася на всю територію ФРН, у тому числі і на східні землі. Відповідно до закону вагітним жінкам заборонялися важкі фізичні навантаження, умови праці теж мали відповідати санітарним нормам.

Християнські демократи здійснили низку перетворень в сімейній політиці, спрямованих на покращення умов соціального забезпечення матері та дитини. За час політики трансформації Гельмута Коля в сімейній сфері відбулися помітні зміни на краще. За народження першої дитини держава виплачувала допомогу матері у розмірі 220 марок щомісячно, з кожною наступною дитиною розмір виплат збільшувався, максимальна сума становила 350 марок.

Малозабезпечені родини в нових землях мали право отримувати соціальну допомогу у розмірі 600 марок на кожну дитину. Декретна відпустка становила 3 роки, протягом яких за жінками зберігалася їхнє робоче місце. На законодавчому рівні знаходилася підтримка і матерів-одиначок, відповідний закон у ФРН був прийнятий в кінці 1970-х років, а поширення в нових землях набув з січня 1992 році. Згідно з таким законом такі сім'ї мали змогу отримувати додатково матеріальну допомогу на дитину до 6 років у розмірі 219 марок щомісячно. З середини 1990-х років сума цих виплат у нових землях поступово зростала. Крім того в Саксонії, як одній із найкраще розвинених земель в східній частині Німеччини, додатково виділялися кошти із місцевого бюджету на виховання дітей [10, с. 134]. Дана практика була характерною і для кількох земель на заході країни.

Досить актуальним в 1990-х роках стало страхування на випадок безробіття. У зв'язку зі зростанням безробіття в нових землях на державу перекладався великий тягар у вигляді мільйонної армії безробітних, які мали право за німецьким законодавством на отримання матеріальної допомоги, що, правда, лише в тому випадку, якщо вони офіційно зареєструвалися як безробітні. В Німеччині таку допомогу мав право отримувати той, хто не працював офіційно, або працював менше 18 годин на тиждень.

Із загальних витрат Федерального відомства праці за 1995 рік у нових землях (35781 млн. марок) на допомогу по безробіттю було виплачено 35,4% [8, с. 102]. Страхування на випадок безробіття в нових землях тривало один рік. Для того, щоб отримувати даний вид страхування, безробітний в свою чергу мав три роки платити відповідний внесок до системи страхування. Якщо після даного періоду робітник не знайде роботу, в нових землях існував ще один вид матеріальної допомоги – виплати по бідності, які передбачали щомісячну допомогу безробітним у розмірі більше половини середньої заробітної плати. Загальна вартість утримання 4 млн. безробітних у ФРН становила 158,9 млрд. марок [7, с. 90]. Дані цифри слугують

доказом неефективності соціальної політики на ринку праці. Колосальні матеріальні витрати на соціальну допомогу безробітним не мали зворотної дії. Їхнє застосування для збільшення робочих місць було б набагато ефективнішим. Страхування на випадок безробіття могли отримувати всі категорії населення від молодих людей до осіб старшого віку.

Колишній громадянин НДР з об'єднанням Німеччини отримував багато переваг у медичному забезпеченні. Німецька медицина є однією з найкращих серед європейських країн. Основним періодом її формування можна назвати 1990-ті роки. Одним із найпоширеніших видів страхування в німецькому суспільстві було медичне страхування, яке в 1990-х роках в нових землях набуло якісно нового спрямування. Протягом першої половини 1990-х років була прийнята низка законів у сфері медицини, основна мета яких полягала в покращенні медичного обслуговування та більшій фінансовій самостійності закладів медичного спрямування. Державне фінансування у всіх галузях медичного страхування значно скорочувалося. В 1996 році було прийнято закон, згідно з яким кожен громадянин Німеччини міг вільно обирати медичне страхування. Такі заходи значно покращили систему медичного страхування, виникла тенденція, яка характерна для держав з ринковою економікою – конкуренція, залишалися лише найкращі на ринку медичних послуг. Для громадян нових земель такі умови надання медичних послуг були незрозумілими, вони не звикли платити за медицину, однак це був лише один недолік, який викликав незадоволення серед східних німців. Платні послуги лікарів виникли у зв'язку з державною політикою економії. В червні 1997 року парламент прийняв перший і другий закон реорганізації самоуправління та самозабезпечення в правовій медичній страховці [6, с. 244]. Основна мета даного закону полягала в збільшенні значення місцевого самоуправління, а також розширення та покращення сфери надання медичних послуг.

Страхування на випадок хвороби теж було передбачене німецьким законодавством. Даний вид страхування надавався майже всім громадянам Німеччини, виключення становили лише ті, хто мав низькі доходи. Внески до цього виду страхування складалися із тих, що сплачував роботодавець і власне робітник.

У 1996 році середній розмір всіх страхових внесків у нових землях становив 14,5% від доходів [7, с. 99]. За законодавством роботодавець був зобов'язаний надати матеріальну допомогу у випадку хвороби, термін виплати залежав від прописаних у договорі пунктів по відповідній оплаті, зазвичай це відбувалося протягом місяця, на деяких підприємствах відповідна виплата могла тривати і більше року.

Таким чином, з усього вище сказаного можна зробити наступні висновки. Нові землі Німеччини, успадкувавши систему соціального забезпечення західнонімецького зразку, опинилися в зовсім нових соціально-економічних умовах. Найскладнішим для східних німців стало сприйняття платної медицини, адже лікарська допомога до цього часу завжди була безкоштовною. Водночас розширився спектр медичних послуг, відбулося значне вдосконалення надання медичного забезпечення. Пенсійна реформа, проведена в 1992 році, забезпечила перехід на якісно новий рівень соціального забезпечення осіб пенсійного віку.

Однак, поряд із тим, соціальна допомога в нових федеральних землях дещо відрізнялася в матеріальному плані, адже рівень соціальних виплат тут був дещо меншим, ніж у старих землях, і охоплював більш вузьке коло тих, хто міг отримувати відповідні соціальні виплати.

Загалом соціальна політика канцлера Гельмута Коля в нових землях пройшла суттєву трансформацію. Напередодні виборів у 1994 році була прийнята нова соціальна програма розвитку – "Програма майбутнього" ХДС. Вона передбачала новий крок на шляху вдосконалення медичного, пенсійного та інших видів страхування на території Німеччини. Однак на виборах 1998 року канцлер "німецької єдності" Гельмут Коль програв, і подальшу соціальну політику продовжив його наступник – Герхард Шредер.

Список використаних джерел

1. Ахтамзян А. А. Объединение Германии. Обстоятельства и последствия. Очерки / А. А. Ахтамзян. – М.: Библос консалтинг, 2010. – 384 с.
2. Диманис М. Христианско-демократическая модель социального государства: теория и практика (ФРГ) / М. Диманис // Социальное государство в Западной Европе: проблемы и перспективы [Сб.ст.] / РАН ИНИОН; Отв.ред. Мацинашвили Т.Н. – М.: ИНИОН, 1999. – С. 83-94.
3. Entwurf eines Gesetzes zur Reform der gesetzlichen Rentenversicherung (Rentenreformgesetz 1992 – RRG 1992). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dip21.bundestag.de/dip21/btd/11/041/1104124.pdf>

4. Entwurf eines Gesetzes zur Herstellung der Rechtseinheit in der gesetzlichen Renten und Unfallversicherung (Renten-Überleitungsgesetz – RÜG). S. 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dipbt.bundestag.de/doc/btd/12/004/1200405.pdf>
5. Butterwegge Ch., Klundt M., Belke-Zeng M. Kinderarmut in Ost und Westdeutschland / Christoph Butterwegge, Michael Klundt, Matthias Belke-Zeng. 2. Auflage, Wiesbaden: Verlag für Sozialwissenschaften, 2008. – 378 s.
6. Lampert H. Lehrbuch der Sozialpolitik / Lampert Heinz, 4. Auflage. Berlin: Springer, 1998. – 493 s.
7. Мартинов А. Ю. Объединена Германия: від Боннської до Берлінської республіки (1990-2005 рр.) / А. Ю. Мартинов. – К.: Інститут історії України НАН України, 2006. – 447 с.
8. Мацинашвили Т. Проблемы социального государства в ФРГ к исходу XX века / Т. Мацинашвили // Социальное государство в Западной Европе: проблемы и перспективы / Центр.-информ. исслед. глобальных и региональных проблем. Отд. Западной Европы и Америки; Отв.ред. Мацинашвили Т.Н. – М.: ИНИОН, 1999. – С. 95-121.
9. Сизова И. Л. Пенсионное обеспечение в Германии / И.Л. Сизова // Вестник Нижегородского университета им. Н. И. Лобачевского. Серия "Социальные науки". – 2004. – №1(13). – С. 284-294.
10. Социальное обеспечение в странах Западной Европы, ФРГ, Италия. Сб.обзоров. / [Отв. ред. Зарецкая С.Л.] – М.: ИНИОН, 1994. – 147 с.
11. Поставалова Т. Особенности пенсионного обеспечения в ФРГ / Т.А. Поставалова // Белорусский журнал международного права и международных отношений. – 2002. – №1. – С. 33-38.

Надійшла до редколегії 20.11.14

В. Приймак, асп.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ В ВОСТОЧНЫХ ЗЕМЛЯХ ГЕРМАНИИ В ПЕРИОД КАНЦЛЕРСТВА ГЕЛЬМУТА КОЛЯ (1990-1998 гг.)

В данной статье исследуются главные изменения в системе социального обеспечения в восточных землях Германии в период 1990-1998 гг. Анализируются основные достижения и просчеты в ведении социальной политики. Показываются, как новые виды социального страхования применялись в новых землях и как они воспринимались населением.

Ключевые слова: Гельмут Коль, новые земли, социальная политика, система страхования.

V. Pryimak, graduate student

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

THE TRANSFORMATION OF THE SOCIAL SECURITY SYSTEM IN THE EASTERN LANDS OF GERMANY DURING THE CHANCELLORSHIP OF HELMUT KOHL (1990-1998)

Major modifications in the system of social security in Eastern Germany during 1990-1998 are considered in this article. The main achievements and shortcomings in the conduct of social policy are analyzed. It is shown how the new types of social insurance were used in the new lands and how they were perceived by population.

Key words: Helmut Kohl, new lands, social security, insurance system.

УДК 94(163.2):377:378.4(477-25)"18"

Т. Прищеп, асп.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА БОЛГАР В КИЇВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ СВЯТОГО ВОЛОДИМИРА (ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ СТОЛІТТЯ)

У статті досліджуються основні особливості професійної підготовки болгар у навчальних закладах Російської імперії. Визначено передумови навчання майбутніх болгарських державно-чиновницьких кадрів у навчальних установах імперії. В статті аналізуються основні напрямки підготовки болгарської молоді в Київському університеті Святого Володимира після відновлення болгарської держави.

Ключові слова: болгар, Російська імперія, Київський університет Святого Володимира.

Питання підготовки болгарських студентів у вищих навчальних закладах Російської імперії й на сьогодні залишається мало досліджуваною проблемою. В історіографії зазначена проблематика досліджується переважно в загальному напрямку українсько-болгарських або російсько-болгарських культурних, наукових зв'язків [6]. Так, О. Павлюченко, досліджуючи суспільні зв'язки українсько-балканських народів, значну увагу приділяє питанню навчання балканських студентів в українських духовних навчальних закладах [3]. Про значну роль Києва у підготовці болгарських студентів зазначають дослідники Ф. Шевченко [10, с. 30], І. Танчев [7], Г. Саган [5, с. 115-127]. Варто відзначити, що слов'яни з Балкан зустрічаються в українських навчальних закладах,

починаючи з др. пол. XVIII ст., проте свого апогею цей процес досягнув у XIX ст.

Метою статті є розширення відомостей про формування внутрішньополітичного апарату Князівства Болгарія в другій половині XIX ст. та висвітлення основних тенденцій у процесі професійної підготовки болгарських державно-чиновницьких кадрів. Поставлена мета обґрунтовується тим, що у вітчизняній історіографії й по сьогодні немає жодної узагальнюючої праці, присвяченої формуванню основних державних структур відновленої болгарської держави.

Запити професійної підготовки болгар постали після завершення російсько-турецької війни 1877-1878 рр. Саме тоді відбувається процес відродження болгарської